

ΠΟΙΗΤΙΚΟΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΣ

ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ: 12 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1887. | ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Ι. Γ. ΤΣΑΚΑΣΙΑΝΟΣ.

ΕΤΟΣ Α'. Τόμ. Β'. — ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ — Φυλ. Ε'. ΑΡΙΘ. 31

Ποιήσεις Λασκαράτου, — Ματαράγκα, — Σκαλτσούνη, — Καμπούρογλου, —
Μαρτζώκη, — Βλάχου, — Τσιτσελη, — Βιζυηνού, — Κακόρηλου. — Φωσκόλου "Ορτις"
συνέχ. υπό Γ. Κ. Σφήκα. — Σπυρίδων Τρικούπης. υπό Σ. Δε Βιάζη. — Άγγελίας.

Ο ΜΟΝΑΧΟΣ

Τοῦ Μοναχοῦ ὁ καιρὸς, καιρὸς χαμένος.
Ἡ φύση δὲν τὸ θέλει καὶ φοικιᾷζει.

Ἵς τὸ μοναστήρι ἐσῆμος, κλεισμένος,
Δέεται ἄμερα-νύχτα κι' ἀηδιάζει.

Οὐτιδανὸς, καὶ ζωντανὸς θαμμένος,
Περιττὸς εἰς τὸν κόσμον, ἐκεῖ μονάζει.

Ὁ Διάολος, σ' αὐτὸν ἐρωτευμένος,
Ἐμπαίνει μέσ' στὸ κελεῖ του καὶ φώληάζει.

Τοῦ σβγεῖ τὸ νοῦ, καὶ τὴν καρδίαν τοῦ κλεῖ,

Κι' ἀνθρωπόμορφο χεῖνος τόνε κάνει,

Κι' ἀνθρώπον τοῦ Θεοῦ τόνε καλεῖ,

Ἐνῶ τὴν ἀθροπιὰ ἀπ' αὐτόνε ἔγάνει.

Καὶ ὁ Μοναχὸς ποῦ δὲν τὸ νιόθει διόλου

Ζῆ στὴ Μονή του ἔμπαίνοντο τοῦ Διαόλου!

ΜΙΑ-N-ΑΛΗΘΕΙΑ

Εἶναι τούτος ὁ Κόσμος μιὰ σωρεία

Ἐπὶ ἀνοησίες κι' ἀπὸ κακίες.

Εἶναι μιὰ-n-ἀνακάτοση γελοία

Ἐπὶ κατρεγαριές κι' ἀπὸ βλακίες.

Κόσμος ἀπὸ ἀνθρωπάκια κουζουλά,

Ἐπὶ ἀξαινούν' καὶ γεράζουνε παιδιὰ.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΑΣΚΑΡΑΤΟΣ

ΕΘΘΙΝΗ ΕΙΚΩΝ

Ὁραί' ἀστράπτει ἡ Αὐγή ὀπίσω τῶν ὄρειων
 Καί φαίνει' ἡ Ἀνατολή Ἡφαιστείου ὄρατον.
 Τὸ πᾶν χρυσοῦν καὶ ρόδινον καὶ πλήρες γοητείας·
 Ὁ Ἥλιος ἐξέρχεται ἐν τέλει τῆς βαθείας
 Θαλάσσης χαιρετώμενος ὑπὸ φωνῶν μυρίων,
 Ὡς βασιλεὺς ἐπανελθὼν εἰς τὰ ἀνάκτορά του
 Μετ' εὐτυχῆ κατ' εὐσθενῶν ἀγῶνα πολεμίων
 Κ' ἐν τέρψει ἀκροώμενος τὰ νικητήριά του.
 Μὲ μίαν τὸν ἀσπάζεται ἔρωτικὴν ἀκτίνα
 Ἡ Ἀφροδίτη τρέμουσα κ' ἐκλείπει παραχρῆμα
 Ἀποτυποῦσα τὴν καλὴν μορφήν της εἰς τὰ κρῖνα
 Καὶ τὸ γλυκὺ μεϊδιάμα εἰς τὸ μαρμαῖρον κύμα.
 Ὡς εἰς τοιαύτην εὐτυχῆ στιγμήν νὰ ἔχη πρέπει
 Νοῦν ἤσυχον καὶ ὄμματα πεντήκοντα νὰ βλέπῃ
 Ὁ ἄνθρωπος τῆς φύσεως τὰς πολλαπλὰς εἰκόνας
 Ἐκδιπλουμέναις πρὸ αὐτοῦ ἐν τάξει θαυμασίας,
 Πλήρεις ποικίλων εὐωδῶν ἀνθέων τοὺς λειμώνας,
 Τούς ῥύακας κυλίοντας ρεῖθρ' ἀργυρᾶ καὶ κρύα.

Ὁραῖόν τὸ πανόραμα· ἀλλ' ὁ σκοπὸς τοῦ ποίως
 Νὰ τέρπῃ ὄμματα εἰκτρῶν διαβητῶν, ὧν δύοι
 Ἐν στεναγμοῖς, ἐν θλίψεσιν, ἐν συμφοραῖς ὁ βίος,
 Κ' ἐρ' ὧν ἐν τέλει τὰ πτερὰ ὁ θάνατος τανύει
 Κ' αἰσθημάτων περιφρονῶν καὶ κάλλος κ' εὐφυΐαν
 Μ' ἀπάθειαν ἀγρίαν,
 Τὰ σύρει, τὰ καταπατεῖ ἐν παγερῶ μνημείῳ
 Ὡς σταφυλὴν ἀμπελοουργὸς ἐν τῷ λινῷ γλυκεῖαν,
 Κ' ἐν συμποσίῳ προσκαλεῖ τοὺς σκώληκας πλουσίῳ.
 Σὺ, φύσις, τὸ μυστήριον γνωρίζεις τὸν αὐχένα
 Ἡμεῖς ἐμπρὸς σου κλίνομεν φεῦ! τέχνα τεθλιμμένα,
 Τὰς καλλονὰς σου βλέπομεν τὰς αἰωνίως νέας,
 Σὲ ψάλλομεν ἐν πνεύματος ἐκστάσει καὶ περῶμεν·
 Ἐγειραι, φύσις, ἐγειραι τὸ ἄκρον τῆς αὐλαίας
 Ἴνα γνωρίσωμεν πρὸς τί ὑπάρχομεν καὶ ζῶμεν.
 Ὁχι, δὲν θέλομεν πολλὰ νὰ μάθωμεν· ἐν μόνον;
 Τίς ὁ σκοπὸς τῶν τόσων μας ἰδρώτων καὶ ἀγῶνων.

Π. ΜΑΤΑΡΑΓΚΑΣ

ΣΤΡΟΦΑΙ ΕΚ ΤΟΥ ΠΟΙΗΜΑΤΟΣ «Ο ΙΕΡΟΣ ΑΓΩΝ»

Ε΄.

Εἰς Πελοπόννησον ἡ ἀνδρία
 Ἡρωτόκοις σείει σειμούς,
 Τρίπολις, Πύλος, Μονεμβασία
 Ἐλευθερίας ἄδουν ψαλμούς.

Μοῦσα, φιλότατη, μὴ ἀναβάλλῃς,
 Ἄλλ' ἔδη βίβον ἄνθος ἄβρον,
 Ὅπου Ἡλίας Μαυρομιχάλης
 Μεταξὺ ἄλλων κεῖται νεκρῶν.

Μετὰ ἐλίγων ἐκλείσθη φίλων
 Ἐχθρῶν καὶ βίον περιφρονῶν,
 Κι' ἀποκατέστησεν ἓνα μύλον,
 Τμήμα τροπαίων περιφανῶν.

Ἄγιον πνεῦμα ἐλευθερίας
 Ἀπὸ τῆν θείαν ἑαίνον πνοήν,
 Σὺ μοῦ ἐμπνέεις ἰδέας θείας
 Εἰς τὴν ζωὴν μου δίδον ζωήν.

ὦ! εἰς τὴν ἔδραν τοῦ Παρθενῶνος
 Σημαῖαν βλέπω σταυροστεφῆ,
 Καὶ τῶν Σουλτάνων τρέμει ὁ θρόνος
 Εἰς τὰς πτυχὰς τῆς μήπως ταφῆ.

Ἄγιον σύμβολον τοῦ Ἀπεῖρου
 Μὲ ζῆφν κ' αἵματα συμπετᾶς!..
 Ἦδη σὲ πλῆττον πυοκι Ζεφύρου
 Καὶ τὴν ἀνάστασιν χαιρετᾶς.

Οὕτω τὸ πάλαι τοὺς σαυροθέτας
 Τοῦ Χριστοῦ ἔχων ἀπ' ἐμπροσθᾶ,
 Τὴν θείαν ἔγερον ἐχαιρέτας
 Ἀπὸ τὰ ὕψη τοῦ Γολγοθᾶ.

Ἄλλ' ἰδοὺ σχίζει ῥάχεις ὄρειων
 Στράτευμα μέγα ἑαίνον γοργόν,
 Πολυαριθμῶν πεζῶν κ' ἵππέων
 Ἐχον τὸν Ἀράμαλαν ἀρχηγόν.

Ἀνταχοῦν δάση ἀλαλαζόντων
 Τῶν Χριστομάχων στρατιωτῶν,
 Γαύρων δὲ ἵππων χρομετιζόντων
 Μακρῶν γόοι ἤχοῦν βροντῶν.

Ἄλλ' οἱ ἀνδρείοι οὐδὲν πτοοῦνται,
 Καὶ μετὰ δέησιν εὐσεβῆ
 Ἐμπλεῖ ὁάρρους τοποθετοῦνται
 Ὁ στρατὸς ἐνθα θά διαβῆ.

Τὸ μέγα στράτευμα πλησιάζει,
 Καὶ ὅταν ἦτον ἐντὸς βολῆς,
 Ὁ Τουρκοκράγος ἀφωτῆρῃ κραυγάζει,
 Τοῦρκοι δὲν χροῖζον ἀναβολῆς.

Πίπτει εὐθέως ζωὴ σφραγίζων
 Μόλυβδος ζέων χαλαζηδόν,
 Κόκκαλα θραύων, σάρκας ξεσχίζων
 Ἐντὸς αἰμάτων ἀναπηδῶν.

Εἰς τὸν ἀέρα σφοδραὶ ἀστράπτουν
 Θεάτου πρόδρομοι ἤχηροί,
 Σάρκας σπαιρούσας οἱ μύδροι σπάπτουν,
 Φεύγοντες Τοῦρκοι πίπτουν νεκροί.

Ἀντικαθίστανται εἰς τὴν ζάλην
 Τῶν τουφεκίων ὀλοθυγμοῖ,
 Κ' εἰς τὴν φλογώδη ἐκείνην πάλιν
 Πίπτει θανάτου ψῆχος δριμύλιν...

‘Ο Έλλην τότε στρατός ένοϋτο
Κι’ άσθμαίνων έμμενε σιγηρός,
‘Επάνωλέν του δ’ έκυματοϋτο
‘Ο ζωηφόρος ήμών Σταυρός.

Μετά την παύσιν, οϋτω συμβαίνει,
Βροχών, χιόνων και κεραυνών,
Αμυγρός ό ήλιος νά προβαίνει
Και νά στολιζή τόν Οϋρανόν.

1860

Η. ΣΚΑΛΤΣΟΥΝΗΣ

ΙΩΑΝΝΟΥ Κ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ

ΠΑΡΑΞΕΝΑ ΟΝΕΙΡΑ

ΤΟ ΦΑΝΤΑΣΜΑ ΤΗΣ

Σέ βλέπω καθώς κάθουμαι τούς στίχους μου νά γράψω,
Σέ βλέπω εις τού κονδυλιού την άκρα νά μου τρέχει,
Και σταματώ για νά σταθής, μα πάλι ‘σά σκοντάψω,
Σέ βλέπω γύρω μου παντού νά στέκης, νά προσέχης
Γιατί δέν έτελειώσα ;... Και μ’ έρχεται νά κλάψω.

Τ’ ΟΝΟΜΑ ΤΗΣ

Μέσ’ ‘ς τού χειμῶνος την καρδιά ή αγάπη μου γιορτάζει,
Κ’ έπήγα για νά την ιδώ, μα πάλι ‘σάν και πρώτα,
Δέν ήρα λόγῳ νά τής ‘πώ γλυκό ‘πού νά ταιριάζη
—Κ’ ήταν και ζένοι—κ’ έρωγα κόττα θρεμμένη κόττα !
Μέσ’ ‘ς τού χειμῶνος την καρδιά ή αγάπη μου γιορτάζει,
Και τούτο με παρηγορεί... ‘Αμέσως συλλογιούμαι
Πώς άν και κρύος φαίνουμαι και πάγος, δέν πειράζει...
Με τ’ όνομά της ‘ς την καρδιά κ’ έγω μ’ αυτή περνούμε.

ΑΧ ‘Σ ΤΗΝ ΠΟΛΙΑ ΤΗΣ

Τί κρύα μέρα, τί χιονιά! Πουλάκια μου καυμένα,
Για ιδές τα, μέσ’ ‘ς τά σπίτια μας έπέσαν παγωμένα!—
Κι’ ό νοϋς μου ‘ς την αγάπη μου!... —Νάμουν κ’ έγω πουλάκι,
Νά ‘βγῶ, κι’ άς με κυνήγαγε βορειάς, χιονιάς, άντάρα,
Νά μὴν εύρω άχρόνιστο οϋτε κλαδι κλαδάκι,
Νά πάρω τά φτερούγια μου, νά πάρω μιά τρομάρα,
‘Πού νά μὴ βλέπω πού πετώ νά μου κοποϋν άκόμα
Και τά φτερά, νά μου κοπή και ή φωνή ‘ς τó στόμα.

Κ’ έτσι, νεκρό πετούμενο, με μάτι θολωμένο,
‘Ενα παράθυρο νά ‘βρω και μόλις τó τσιμπήσω,
Νά ‘μπῶ και ‘σά μικρό πουλι νά πέσω άποσταμένο
‘Αχ, ‘ς την ποδιά της, άχ! κ’ εκεί ‘πού ξεφυχῶ νά ζήσω!

ΤΟ ΠΕΙΘ ΠΑΡΑΞΕΝΟ

Την άρπαξα και νά, πετώ! πετώ μέσ’ ‘ς τó σκοτάδι,
Και λάμπει δλη φῶς αυτή φοβούμαι μὴν ζυπνήσουν
Μεσάνυχτα και μᾶς ιδούν...—άχ, νά μὴν ήταν θράδυ!—
Σβύσε, τής λέγω, μάτια μου, σβύσε μὴ μᾶς γνωρίσουν.
Και σβύνει, σβύνει μονομιᾶς... Θεέ μου, τί μαυρίλα!
Τρελλός έγω τί ‘ζήτησα! Την χάνω άπ’ τó πλευρό μου...
‘Οχι, την έχω, μα νεκρή... «Μίλα, τής λέγω, μίλα!»
Φωνάζω...—Κ’ έτελειώσεν έδῶ τó όνειρό μου.

Ο ΕΦΕΥΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΑΕΡΟΣΤΑΤΟΥ
ΜΟΓΚΟΛΦΙΕΡΟΣ ΚΑΙ Η ΜΑΝΑ ΤΟΥ

Οι κάμποι χαίρουνταν μ’ άνθους γιομάτοι,
Χύνουν τά λούλουδα γλυκειά εύωδιά,
Μία νέα παραδεισο βλέπει τó μάτι
‘Εκει πού αγνάπτευε την καταχνιά.
‘Εδῶ πετούμενα θωρείς ‘ς τ’ άγέρι,
‘Εκεί τρεχούμενα γροικᾶς νερά,
Τ’ άνθος ‘ς τόν άνθρωπο ζωή προσφέρει
‘Ενῶ ‘ς την μέλισσα τροφή γλυκειά.
Παίζουνε οι ζέφυροι με τά λουλούδια,
Με τά πετούμενα τ’ άθῶα παιδιά,
‘Ηχούν άμέτρητα γλυκά τραγούδια
‘Σ τή γῆ, ‘ς τή θάλασσα, ‘ς την έρημιά.
—‘Ο κόσμος χαίρεται κ’ έσὺ στεναζεις,
Κύττα πού παίζουνε τ’ άλλα παιδιά,
Γιατί, ψυχούλα μου, δέν διασπαραζεις
Και στέκεις μόνο σου χωρίς λαλιά ;
—Δέν θελω, μάνα μου, νά κυνηγῶ
Τ’ άθῶα πετούμενα μέσ’ ‘ς τόν άγρό,
Νά τρέχω ‘ς τ’ άπειρον έπιθυμάω
Και νάχω άγνάπτια μου τόν άετό.

Δέν θέλω μάνα μου κ' ἐγὼ νὰ δρέπω
Κρίνους καὶ λούλουδα μ' ἄλλα παιδιὰ,
Θέλω 'ς τὰ μάτια μου σιμὰ νὰ βλέπω
Τὴν πούλια, τ' ἄστρα μου τὰ λαμπηρά.

Ὅπου τὸ χάραμμα γλυκοαντέλλει
Θέλω νὰ ἔβρισκυμαι καὶ νὰ θωρῶ
Τὸν ἥλιο ποῦ ἔξαφνα πρῶτα θ' ἀτέλλῃ
Ἐμὲ τὴ λάμπι του κ' ὕστερα ἐδῶ.

Θέλω 'ς τ' ἀπέραντα νὰ κυνηγῶ
Τὴν πούλια, τ' ἄστρα μου τὰ λαμπηρά,
Θέλω 'ς τὰ σύγνεφα νὰ κολυμβῶ
Καὶ νὰχω σκέπασμα τὴν καταχνιά.

—Σώπα, παιδάκι μου, καὶ μέτρωμάζουν
Τὰ λόγια τ' ἄπονα καὶ λυπηρά,
Βαθειὰ τὰ στήθη μου φριχτοσπαραίζουν
Θανάτου ὄνειρατα τρομαχτικά.

—Γλυκύτατο ὄνειρο, μανούλά μου, εἶδα,
Πῶς εἶχα ἐλόχρυσά πλατειὰ φτερά
Καὶ τοῦ ἡλίου ἐνέλπιστα μιά μόνη ἀχτίδα
Γοργά μ' ἀσήκωσε ἕψηλά, ἕψηλά.

—Τὸ εἶδα ἢ δυστυχῆ 'ς τὰ ὄνειρατά μου!
Παιδί, τὴ μάνα σου δὲν τὴν πονεῖς;
Μίσε, ψυχούλα μου, 'ς τὴν ἀγκαλιὰ μου,
Γύρε τὸ μέτωπο νὰ κοιμηθῆς.

II

Προτὸ τὸ χάραμμα μᾶς χαιρετήσῃ,
Προτὸ 'ς τ' ἀπέραντα τ' ἄστρα κρυφθοῦν,
Μιλιάς, πατήματα γροικᾶς 'ς τὴ χτίσι,
Σκυλιῶν γαυγίσματα παντοῦ ἀντηχοῦν.

Γυναῖκες, γέροντες, παιδιὰ καὶ νέοι
Ξυπνοῦν, προβαίνουνε καὶ προχωροῦν
Ποιὰ φλόγα τ' ἀχαρά στήθη τοὺς καίει;
Τὶ νὰ γυρεύουνε 'ς τὴ γῆ νὰ ἰδοῦν;

Γυρίζουν, ἔρχονται, αἰωποῦν, μιλιοῦνε
Ἐκεῖνοι ὀγγήγορα κ' αὐτοὶ σιγά,
Κι' ὅπου πατήματα σιγά ἀντηχοῦνε
Ἐκεῖ γοργότατα χτυπᾷ ἡ καρδιά.

Γαμίζουν διάφοραις φωναῖς τ' ἀγέρι,

Ἐδῶ εἶναι χάραμμα κ' ἐκεῖ βραδυὰ,
Φωτίζει διάφοραις ὄψες τ' ἀστέρι
Κι' ὄλοι τοὺς τρέφουνε μιά 'πιθυμιά.

Προβαίνουν διάφοροι 'ς αὐτὸ τὸ μέρος,
Εἰς τ' ἄλλο ἀμέτρητοι τρέχουν γοργὰ
Κι' ὁ νηὸς ὁ ἀνήλικος, ἢ κόρη, ὁ γέρος,
Ὅλοι συναζονται σὲ μιά μεριά.

Ἀσπρίζουν, λάμπουνε κ' ἐκεῖ μαυρίζουν
Κεφάλια ἀμέτρητα, γένεια μακρυὰ,
Καὶ μοιάζουν κύματα ποῦ καθρεφτίζουν
Κάτασπρα σύγνεφα, μαῦρα, χροῦτᾶ.

Παιδιοῦ παράπονο, μιά λέξι μόνη
Ἐστὸ πλήθος τ' ἄπειρο δὲν ἀντηχεῖ,
Ὁρθοῦται ἢ κόμη τοὺς, τὸ σῶμα ἰδρόνει,
Μιλοῦν τὰ μάτια τοὺς, 'μιλεῖ ἢ ψυχὴ.

Δύο χέρια ὑψόνονται εἰς τὸν αἰθέρα
Καὶ πέφτουν γλήγορα 'σὺν ἀστραπῇ
Εἰς 'ς μιά δυστυχῆ γλυκειά μητέρα
Ποῦ στέκει ἀκίνητη χωρὶς πνοή.

Καὶ εἰ χρόνοι τρέχουνε 'ς τὴ φαντασίᾳ της
Πεῦγε τὸ τέκνο της πόθο κρυφὸ,
Πῶς δὲν τὸ πρόβλεπε ἢ ἀθῶα καρδιά της
Ὅπως ἀνάσταينه τὸν ἀετὸ.

—Γλυκειά μανούλα μου, παῦσε γὰ λίγος,
Τὸ στόμα σου ἀνοίξε τ' ἀγγελικὸ
Ἐμὲ τὸ δύστυχο δῶσε πρὶν φύγω
Ἐνα γλυκύτατο στερνὸ ἀσπασμό.

Κἀτι τι ὑψόνεται καὶ εἰς κάθε στήθος
Σπαραξεί, σβένεται, πετᾷ ἢ καρδιά.
Ἄριστε ἀθάνατε, δὲν εἶναι μῦθος
Ἐκεῖνο πᾶκρυβες 'ς τὴ φαντασίᾳ.

Ὁ νοῦς τὴ δύναμι μόνος δὲν ἔχει
Νὰ τρέχῃ τ' ἄπειρο, τὸν εὐρανὸ,
Τὸ σῶμα ὑψόνεται μαζὴ καὶ τρέχει
Ἐστὸ μέρος πῶστερνε τὸ στεναγμό.

Περῆφανα ἄλογα καὶ δακτυλιδία
Τώρα δὲν ἔχουνε χρυσᾶ φτερά.
Τὸ σῶμα 'ς τ' ἄπειρο κάνει ταξείδια
Τώρα ποῦ ἢ σκέψις μας πλείᾳ δὲν πετᾷ.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΟΚΗΣ

Η ΛΙΤΑΝΕΙΑ

(ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΑΙΝΕ ΚΑΤΑ ΜΕΤΑΦΡ. Α. ΒΛΑΧΟΥ)

Στεκετ' ἡ μάνα 'ς τὸ παράθυρο·
Κοίταται 'στὸ κρεβάτι ὀγιός, 'στὸ πλάϊ·
—Σήκω, Γιαννάκη μου, λίγο καὶ σύ,
Νὰ ἰδῆς τὴ λιτανεὶα ποῦ περνάει!
—'Αχ, μάνα, δὲν 'μπορῶ τὰ μάτια μου
Δὲ βλέπουν, δὲν ἀκοῦν τ' αὐτιά μου!
Θυμᾶμαι τὴ Μαριώ, ποῦ πέθανε...
Σὺν τῆ θυμᾶμαι, μοῦ πονεῖ ἡ καρδιά μου.
—Σήκω νὰ πάμε εἰς τὴν ἐκκλησιά.
Πᾶρε κερί μαζί σου καὶ λιθάνι.
Νὰ ἰδῆς τὴν πονεμένη σου καρδιά
'Ἡ Παναγία πῶς θὰ σοῦ τὴ γιάνη.
Λάμπουν 'ς τὸν ἥλιο τὰ ξαπτέρυγα,
Ψάλλουν παπάδες, δεσποτάδες,
Σκύφτουν μ' εὐλάβεια οἱ χριστιανοί,
Καίει θυμιάμα, καίει λαμπάδες.
Πᾶσι κοντὰ κ' ἡ μάνα, καὶ τραβᾷ
Τὸ γιού της ἀπ' τὸ χέρι ἡ κηυμένη.
Καὶ ψάλλουν, ψάλλουν καὶ οἰδύο μαζί:
Χαῖρε, Μαρία κεχαριτωμένη.
'Ἡ Βαγγελίστρα σήμερα φορεῖ
Τὰ γιορτινά της, — ἔχει τὴ γιορτῆ της.
Καὶ πόση ἔχει σήμερα δουλειά!
Πόσοι προσμένουν ἀπ' τὴ δύναμί της!
Πολλὰ οἱ ἄρρωστοι τάζιματτα,
Ποῦλθαν νὰ τοῦς ἰδῆ, τῆς ἔχουν φέρεϊ:
Τὰ πονεμένα μέλη τους ἀπὸ κερί.
Κέρινο πόδι αὐτός, ἐκεῖνος χέρι.
Κι' ὅποιος τῆς φέρῃ χέρι κέρινο,
Τὸ χέρι του γιαιτρεύει ἡ Παναγία.
Κι' ὅποιος τῆς φέρῃ πόδι ἀπὸ κερί,
Βρίσκει εὐθὺς 'ς τὸ πόδι του ὑγεία.
'Ὅποιος 'ς τὴν Παναγιά ἤλθε κουτσός,
Χορεύει σήμερα 'σὺν παλληκῆρι.
'Ὅποιος 'ς τὴν Παναγιά πῆγε κουλός,
Τώρα βαρεῖ βιολὶ μὲ τὸ δοξάρι.
Παίρνει κ' ἡ δόλια μάνα ἓνα κερί,
Καὶ μιὰ καρδιά ἀγάλη ἀγάλια φτάνει.
Νά! πῆγαίνε τὴν εἰς τὴν Παναγία,
Τὸν πόνου σου, Γιαννάκη μου, νὰ γιάνη.

Τὴν κέρην καρδιά του πῆρε ὁ γιός,
Καὶ 'ς τὴν εἰκόνα ἐμπρὸς ἀναστενάζει.
Στάζει τὸ δάκρυ ἀπὸ τὰ μάτια του,
Κ' ἡ προσευχὴ ἀπ' τὴν καρδιά του στάζει.
—'Αχ, μάνα, λέει, τοῦ Χριστοῦ γλυκειά,
Ποῦ χεῖς ψηλὰ 'ς τὸν οὐρανὸ τὸ θρόνο,
Σὺ, ποῦ πονεῖς ἐκεῖνους ποῦ πονοῦν...
Σὲ σένα λέω τὸν κρυφὸ μου πόνου.
Καθόμουν μὲ τὴ μάνα μου μαζὶ
Πέρα μακρυὰ... 'ς τὴ χώρα τὴ μεγάλη,
Ποῦ ἔχει ἐκκλησίας ὑψηλαί,
Καὶ παρεκκλήσια ὅσα δὲν ἔχει ἄλλη.
Κοντὰ μας ἐκαθόταν ἡ Μαριώ,
'Αχ, ἡ Μαριώ μου! τώρα πεθαμένη!
Νά! σοῦ φερα μιὰ κέρην καρδιά...
Γίανε μου τὴν καρδιά τὴν πονεμένη.
'Αχ, ναί, καλὴ, γλυκειά μου Παναγία,
Γιάνε μου τὴν καρδιά τὴν πονεμένη.
Καὶ νὰ σοῦ ψάλλω θράδυ καὶ πρωτὶ:
—Χαῖρε, Μαρία κεχαριτωμένη!
'Ἡ μάνα καὶ τὸ ἄρρωστο παιδί
Κοιμοῦνται 'ς τὸ κελὶ ἀγκάλη ἀγκάλη.
'Εκεῖ τὴ θύρα ἀνοίγει ἡ Παναγία,
Καὶ μπαίνει 'ς τὸ κελὶ ἀγάλη ἀγάλη.
'Εσκυψ' ἀπάνω 'ς τὸ παιδί σιγά,
Τὸ κύτταξε, τὸ κύτταξε... ἐσάθη.
Τοῦ ἔβαλε τὸ χέρι 'ς τὴν καρδιά,
'Εχαμογέλασε γλυκά, κ' ἐγάθη.
Τὰ εἶδε ἡ μάνα ὄλα ὄνειρο,
Κ' εἶδε καὶ κατὶ ἄλλο. 'Αχ! τρομάζει...
Συπνάει, πετηνέται ἀπὸ τὸν ὕπνο της,
Κι' ἀκοῦει ἓνα σκύλο νὰ οὐρλιάζει.
Κοντὰ της ξαπλωμένο βλέπει ἐκεῖ
Τὸ Γιάννη, τὸ παιδί της... πεθαμένο.
Κ' ἐγαίδευε ὁ ἥλιος τῆς αὐγῆς
Τὸ μάγουλό του τὸ κιτριτισμένο.
Τὰ χέρια της ἡ δόλια σταύρωσε.
Τί ἔχει... ἡ μάνα δὲν καταλαβαί...
Καὶ μόνο ψάλλνει μέσα της βουβή
—Χαῖρε, Μαρία κεχαριτωμένη

μοσθένεις ζωνῶς συνεζήτησαν ἐν τῇ Γερουσίᾳ τὸν ἕνα ἐξορίσασιν ἀμαρτα-
κλήτως ἀπὸ τῆς Δημοκρατίας τὴν ἐλληνικὴν καὶ λατινικὴν γλῶσσαν. Ἐγένε-
το νόμος οὕτινος μόνος σκοπὸς ὑπῆρχεν ἡ ἀπὸ πάσης, θάσεως ἐξώσεως τοῦ
μαθηματικοῦ Γρηγορίου Φοντάνη καὶ τοῦ Βικεντίου Μόντη· δὲν ἤξεύρω τί ἔ-
γραψαν κατὰ τῆς ἐλευθερίας, πρὶν ἢ αὕτη καταβῆσα ἐξητυλισθῆ ἐν Ἰ-
ταλίᾳ, ἤξεύρω ὅτι εἶναι πρόθυμοι νὰ γράψωσι καὶ δι' αὐτήν. Οἰωνόηποτε δὲ
καὶ ἂν εἶναι τὸ πταίσμά των, ἡ ἀδικὸς τιμωρία ἀπολύει αὐτοῦς, τὸ δὲ
ἐπίσημον νόμου γενομένου διὰ δύο μόνον ἄτομα ἐπαυξάνει τὴν ἐπιστημότη-
τα αὐτῶν. — Ἡρώτησα ποῦ ἦσαν αἱ αἰθουσαι τῶν Νομοθετικῶν Συμ-
βουλιῶν· ὀλίγοι μὲ ἐνόησαν· ὀλίγοι μοι ἀπεκρίθησαν, οὐδεὶς δὲ ἤξευρε
νὰ μοι δεῖξῃ ταύτας.

Ἐν Μεδιολάνοις 4 Δεκεμβρίου.

Ἰδοῦ, αὕτη ἔστω ἡ μόνη ἀπάντησις πρὸς τὰς συμβουλὰς σου. Παντοῦ
τριῶν εἰδῶν ἀνθρώπους εἶδον· τοὺς ὀλίγους δεσποζόντας, τὸ πλῆθος δου-
λευθὸν καὶ τοὺς πολλοὺς ραδιουργοῦντας. Ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα νὰ διατάσ-
σωμεν, οὔτε εἰμεθα ἴσως τόσον πανουργοί· δὲν εἰμεθα τυφλοὶ, οὔτε θέλομεν
νὰ ὑποκύνωμεν· δὲν καταβιβάζομεθα δὲ ραδιουργοῦντες. Κάλλιον δὲ νὰ
ζῶμεν ὡς οἱ ἀδέσποτοι ἐκεῖνοι κύνες, οἵτινες δὲν λαμβάνουσιν οὔτε τεμάχια
ἄρτου πλὴν οὔτε καὶ λακτίσματα. — Τί, θέλεις νὰ ἐπαυτῶ προστασίαν
καὶ ὑπουργήματα ἐν κράτει ἐν ᾧ ξένος θεωροῦμαι, καὶ ὅθεν ἡ ἰδιοτροπία
ἐνὸς κατακόπου δύναται νὰ μὲ ἐκδιώξῃ; Μοὶ ἐκθειάζεις τὴν εὐφυίαν μου
ἀλλ' ἤξεύρεις πόσον ἀξίζω, οὔτε πλέον οὔτε ἐλαττον τῆς ἀξίας τῶν προ-
σῶδων μου· ἐὰν δ' ἐμιμούμην τοὺς αὐλικοὺς φιλολόγους ὄφει-
λον νὰ καταπνίξω τὴν εὐγενῆ ἐκείνην τόλμην τὴν ἐξοργίζουσιν τοὺς
ἰσχυροὺς, καὶ νὰ ἀποκρύπτω τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἐπιστήμην ἵνα μὴ ἐξελέγ-
ξω τὴν ἀμάθειάν των καὶ τὰς κακίας των. Φιλολόγοι! — ὦ! παντοῦ τὰ
πάντα, θὰ μοι εἴπης. — Ἐστῶ· ἀφίνω τὸν κόσμον ὡς ἔχει, ἀλλ' ἐὰν ἐφρόν-
τιζον περὶ αὐτοῦ, θὰ ἤθελον ἢ ν' ἀλλάξωσι τρόπον οἱ ἀνθρώποι, ἢ νὰ
μοὶ κόψωσι τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς λαϊμητόμου καὶ τοῦτο μοὶ φαίνεται εὐ-
κολώτερον.

(ἀκολουθεῖ)

ΣΠΥΡΙΑΩΝ ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ

Ὁ γνωστὸς οὗτος Ἕλληνας, δὲν εἶνε ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων,
οὓς ὁ θεὸς τῶν νέων χρόνων Ποιητῆς, ἐκάλει Sciagurati che
non fur mai vivi, καθότι ζῆ ἐν τῇ πολιτικῇ καὶ γραμματολογικῇ
ἐπὶς νεωτέρᾳ Ἑλλάδος ἱστορίᾳ. Ἐγεννήθη ἐν τῷ ἠρωϊκῷ Μεσο-

λογίῳ τῇ 3ῃ Ἀπριλίου τοῦ ἔτους 1788. Ἐξεπαιδεύθη τὰ ἐγκύκλια καὶ ἑλληνικὰ μαθήματα καὶ παρὰ τοῦ γνωστοῦ Παναγιώτου Παλαμᾶ. Ἀκολούθως μετέβη εἰς τὴν πλησίον πόλιν Παλαιῶν Πατρῶν, πρὸς εὐρύτεραν μάθησιν, καὶ εὐρεθῆεις κέντρον μεγαλῆτερον. Ἐν Πάτριας ἔγραψε τὸν δημοτικὸν θούριον «Ὁ κχιρὸς ἀδελφοί, τῆς ἐλευθερίας φθάνει». Ἐκεῖ ἔτυχε καὶ τῆς φιλίας τοῦ προξένου τῆς Ἀγγλίας Στράγκ, ὅστις τὸν ἐδέχθη εἰς τὸ γραφεῖόν του. Κατὰ τὸ 1810, ξενιζομένου τοῦ εὐεργέτου φιλέλληνος Γυίλφορδ ὑπὸ τοῦ Στράγκ, οὗτος γνωρίζων τὸν ἐνθουσιασμὸν τοῦ ρηθέντος Γυίλφορδ διὰ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἐβούσθησεν αὐτῷ τὸν νέον Τρικοῦπην, ὡς λαλοῦντα τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν. Ἡ συνέντευξις αὕτη, κατὰ τὸν Βρετὸν, τοσοῦτον ἐνεθουσίασε τὸν Γυίλφορδ, ὥς ἀμέσως ἠγάπησε περισσύτερον τὸν νέον Τρικοῦπην καὶ τὸν ἐπεμφῖν εἰς τὴν Ἑσπερίαν ἵνα τελειοποιηθῇ. Μετὰ ταῦτα εἶχε τὸν Τρικοῦπην φίλον φίλτατον, ὅπερ πολὺ τῷ ὠφέλησε. Ὁ Τρικοῦπης ἀμ' ἐκραγείσης τῆς ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, ψυχῆ τε καὶ σώματι ἤρξατο ἐργαζόμενος ὑπὲρ τῆς ἀγωνιζομένης Πατρίδος. Περιηγήθη διάφορα τῆς Πελοποννήσου μέρη καὶ τὴν Ἐπιτήρησον πρὸς ἐξυπηρέτησιν σπουδαίων τῆς Πατρίδος ἀναγκῶν. Ἀρχίθεις δ' εἰς Ζάκυνθον ἀκράδαντον συνέδεσε φίλιν μετὰ τοῦ Σολωμοῦ. Ἐπιθυμῶν δὲ ὁ νέος Σολωμὸς νὰ δειξῇ τῷ φίλῳ Τρικοῦπῃ τὰ προϊόντα τῆς Μούσης αὐτοῦ, δὲν τοῦ ἀπήγγειλεν ἑλληνικοὺς στίχους, ἀλλὰ τὴν Ὡδὴν Per Prima Messa. Ὁ Τρικοῦπης εἶπε τότε πρὸς τὸν Σολωμὸν, ὅτι ὁ προορισμὸς αὐτοῦ ἦτο, ὄχι νὰ γείνη ἰταλὸς ποιητὴς, ἀλλὰ θεμελιωτὴς νέας φιλολογίας εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τοῦ Τρικοῦπῃ αἱ λέξεις ἐφρίνοντο ὡς νὰ ἦσαν ἐὸς ἀπεσταλμένου τῆς ἀγωνιζομένης μητρὸς πρὸς τὸ καλῆτερον αὐτῆς τέκνον. Ὅτε ὁ Σολωμὸς ἐδημοσίευσεν τὸν ἀθάνατον Ὑμνον του, ὁ Τρικοῦπης δεόντως διὰ τοῦ τύπου τὸν ἐπήνεσεν. Ἡ ὠραία κρίσις τοῦ Τρικοῦπῃ ὀλίγιστα ἦτο γνωστὴ, διὸ ἐνομίασμεν καλὸν νὰ ἀνατυπώσωμεν αὐτὴν εἰς τὴν ἡμετέραν ἔκδοσιν τῶν Ἀπᾶτων τοῦ Σολωμοῦ, ἃν ὁ γνωστὸς ἐκδότης κ. Ραφτάνης, ἰδίαις δαπάαις, ἐδημοσίευσεν τὸ 1880. Τὸ καθ' ἡμᾶς, πρέπει νὰ διαφυλάττωμεν μνήμην εὐγνωμόνα πρὸς τὸν Τρικοῦπην, ὅστις ἐπέβαλεν, οὕτως εἰπεῖν, εἰς τὸν Σολωμὸν, νὰ γράψῃ ἑλληνιστὶ καὶ οὐχὶ ἰταλιστὶ, καθότι, ἴσως, ἄνευ τοῦ Τρικοῦπῃ, δὲν θὰ κατεγίνετο ὁ Σολωμὸς μετὰ τοσοῦτου ζήλου εἰς τὴν μελέτην τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης. Τὴν προξίν ταύτην τοῦ Τρικοῦπῃ, νομίζοντες ὅτι εἶνε ἰσρὰ καὶ ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων, ἃς ἐπραξε, τὴν ἐσημειώσαμεν ἐνταῦθα, καίτοι λίαν συντόμως περὶ τοῦ Τρικοῦπῃ διαπραγματευόμεθα.

Ἄξιον σημειώσεως εἶνε εἰσέτι ὅτι ὁ Τρικοῦπης ἐνεθάρρυνεν ἐπίσης τὸν Βαλαωρίτην πρὸς ἐξυκολούθησιν τοῦ ἰσροῦ ἔργου αὐτοῦ. Μάλιστα ὅτε ὁ Βαλαωρίτης ἐθρήνησεν, ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ μεγάλου Ἀοιδοῦ τῆς Ἐλευθερίας, διὰ τῆς γνωστῆς τοῖς πᾶσι ποιήσεως, τὸ Ἀηδόνι, ὁ Τρικοῦπης ἐμμέτρως τοῦ ἔγραψεν ὅτι ἡ Ἀηδὼν δὲν ἐ-

πέθκεν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ Σκοποῦ, ὄρουσ τῆς Ζακύνθου, ἐπέταξεν εἰς Λευκάδα. Ἴδου οἱ στίχοι:

Τ' ἀηδὸνι δὲν ἀπέθανε,
Τ' ἀηδὸνι ἀκόμη ζῆ,
Ἄλλαξε τὰ φτερά του,
Δὲν ἔλλαξε φωνή.

Ἀπ' τὸν Σκοπὸν ἐπέραςε
Εἰς βράχο ξακουστὸ,
Ὅπου τοῦ κύκνου τάγμα
Τραγοῦδης ἢ Σαπφῶ.

Κῆ ὁποιος ἐστάθη κῆ ἔκουσε

Τὸν ὕμνον τ' ἀηδονιοῦ

Δὲν ξέρει ἀπὸ ποῦ ἔρχεται

Τὸν βράχο ἢ τὸν Σκοπὸ.

Οἱ Μεσολογγῖται ἰδόντες ὅτι μετὰ ζήλου ὁ Τρικοῦπης ἐργάζετο ὑπὲρ τῆς Πατρίδος, ἐξέλεξαν αὐτὸν ἐπαξίως ἰπληρεξούσιον, δουλευτήν. Ἀμα ὁ ἀείμνητος Καποδίστριας ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, προσέλαβε τοὺς ἱκανωτέρους, ὅπως συνεργασθῇ μετ' αὐτὸν περὶ τῆς ἀναπλάσεως καὶ διοργανώσεως τοῦ τόπου καὶ ἐπιδιορθώσεως τῶν λίαν κακῶς ἐχόντων. Τότε ἐξελέχθη τὸν δραστήριον Τρικοῦπην γραμματέα τῆς Ἐπικρατείας, ἀλλὰ δυστυχῶς μὴ δυνάμενος ἐπειτα ὁ Μεσολογγίτης νὰ συνεργασθῇ μετὰ τοῦ ἐνδόξου Κερκυραίου, παρητήθη καὶ ἤρξατο ἐργαζόμενος κἀπως πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ἀσυγγνώστου κατὰ τοῦ Κυβερνήτου ἀντιπολιτεύσεως. Ἐφάνη ὅμως εἰς τῶν πλέον ματριοφρόνων ἀντιπολιτευομένων, καθότι ὑπολήπτετο τὴν μεγάλην ἱκανότητα καὶ τὰς ὑπερρίθμους ἀρετὰς τοῦ Κυβερνήτου. Δολοφονηθέντος τοῦ Κυβερνήτου καὶ ἀναχωρήσαντος τοῦ ἀνικάνου ἀδελφοῦ αὐτοῦ Αὐγουστίνου, ὁ Τρικοῦπης ἐγένετο ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν. Ἐλθόντος τοῦ Ὁθωνος, ἡ τότε μοχθηρὰ ἀντιβασίλεια διώρισεν αὐτὸν πρόεδρον τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου καὶ ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ἀλλὰ μὴ δυναμένη νὰ συνεργασθῇ μετ' αὐτοῦ, ἀπέστειλεν αὐτὸν πρέσβυν εἰς Ἀγγλίαν ὅμως τῷ 1838 ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ. Ἐμείνε δὲ ἐν Ἀθήναις ἰδιωτεύων καὶ ὑποβλεπόμενος ὑπὸ τοῦ δυσμενῶς πρὸς αὐτὸν διατεθέντος Ὁθωνος, μέχρι τοῦ 1841, ὅτε αὐθις διωρίσθη εἰς Ἀγγλίαν πρέσβυς. Τὸ 1843 ἡ μεταπολίτευσις τὸν προσεκάλεσεν εἰς τὴν Πατρίδα, ὅπως λάβῃ μέρος ἐνεργόν. Ἀκολούθως ἐγένετο ὑπουργὸς, γερουσιαστής, ἀντιπρόεδρος τῆς Γερουσίας, καὶ διηύθυνε τὴν ἀντιπολιτευσιν, ἣν ἀκολουθῶς ἀπεδοκίμασε καὶ συνειργάσθη πρὸς σχηματισμὸν ἀχρόου ὑπουργείου. Ὅτε ἡ Ἀγγλία ἐπολιόρκησε τὴν Ἑλλάδα, ὁ φιλόπατρις Τρικοῦπης συνειργάσθη πρὸς ἄρσιν τοῦ ἀποκλεισμοῦ, μεταβὰς καὶ εἰς Παρισίους ἐπειτα δὲ πρέσβυς εἰς Ἀγγλίαν, ἐνθα ἔμεινε μέχρι τῆς ἀσυνέτου ὀκτωβριανῆς ἐπανάστασεως, τῆς ἐξωσάσης τὸν φιλέλληνα Ὁθωνα. Ὁ Τρικοῦπης ἐμόχθησεν ἀκολουθῶς ὅπως ἐκλεχθῇ ὁ Ἀλφρέδος βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος. Εἰς τὸ βῆμα, δι' ἐκτενεστά-

του λόγου ἐνώπιον τῆς ἐθνικῆς ἐλευθερίας ἔλεγε, σὺν τοῖς ἄλλοις: «Ἡ πᾶσι τῶν Ἑλλήνων. Ἡ μὲν διπλωματικὴ θέλει νὰ ματαιώσῃ τὴν θέλησιν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἀλλ' ἡμεῖς, χρεωστούμεν εἰς τὴν πατρίδα καὶ εἰς ἡμᾶς αὐτούς, ὄχι μόνον νὰ ἀνοίξωμεν, ἀλλὰ νὰ »πλατύνωμεν τὸ στόμα μας, ἐκφράζοντας καὶ ἐπισημοποιώντας, ὅτι ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἐκλεξε βασιλέα αὐτοῦ τὸν Ἀλφρέδον.» Μετὰ τὴν παραχώρησιν τῆς Ἑπτανήσου εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὑπὲρ ἧς εἰργάσθη, ἐπέστρεψε ἀναμεινόμενος ἐπιστήμως εἰς τὰ δημόσια, καὶ ἀπεβίωσε τῇ 12 Φεβρουαρίου τοῦ ἔτους 1873. Τὸν πολιτικὸν Τρικούπη ἡμεῖς δὲν ἐξετάζομεν, λέγομεν μόνον ὅτι τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως σφοδρότερα καὶ ἐρρωμενέστατα μετέσχεν, ὅτι ἐσκεπτατο ὅπως φανῆ ὠφέλιμος εἰς τὴν Πατρίδα, ἀλλ' ἔπραξε καὶ τινὰ πολιτικὰ ἀμαρτήματα. Ἐξετάζομεν μόνον τὸν λόγιον Τρικούπη. Ὁ Τρικούπης εἶνε εἰς τῶν περιφανῶν λογίων τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος· κάτοχος γλωσσῶν καὶ φιλολογικῶν, κριτικὸς καλὸς, ἰδίως δ' ὅταν ἔκρινεν ἀπαθῶς. Ὑψὸς ἀφελές, χαρίεν καὶ, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ποικίλον. Ἐκ φύσεως ἦτο ρήτωρ. Ὁ ἐνθουσιώδης αὐτοῦ λόγος, πλήρης ἦτο τοικύτης δυνάμεως, ὥστε σχεδὸν πάντοτε ἐκυρίευσεν τὰς ψυχὰς τῶν ἀκροατῶν καὶ ἀνύψωνεν αὐτὰς εἰς ἀνωτέραν σφαῖραν. Ἔλεγε πάντοτε ὅτι ἡ ἱερότης τῆς ὑποθέσεως, ἡ εὐλαβία τῆς συνειδήσεως, τὸ ἄδολον τῆς ἐκφράσεως, ἀποκαθίσταν τὸν μέγαν ρήτορα. Μεταξὺ τῶν λόγων τοῦ Τρικούπη ὑπάρχουσι τινες ὡραιότατοι καθ' ὅλας τὰς ἐποχές. Ἐν Παρισίοις, τὸ 1839, ἐτυπώθη συλλογὴ διαφόρων αὐτοῦ λόγων, νέα ἔκδοσις ἐγένετο ἐν Ἀθήναις τῷ 1862.

Ὁ Τρικούπης ἦτο καὶ ποιητὴς, πλὴν δὲν ἔγραψε πολλὰ ποιήματα, ἢ τοῦλάχιστον δὲν ἐδημοσίευσεν πολλά. Τῷ 1821 ἐδημοσίευσεν ἐν Παρισίοις, τυπικῶν Φερμίου Διδότου, τὸν Δ ἤ μ ο ν, ὡ ρ α ῖ ν κ λ ε φ τ ι κ ο ν ποιῆμα, ἔχον τὴν σκηνὴν εἰς τὸ Μεσολόγγιον. Ὁ ἦρωσ δὲν πολεμεῖ ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ἀλλ' ὅπως, μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, ἐλευθερώσῃ τὴν μνηστῆν του Φώτω, ἀπὸ τῶν χειρῶν τῶν ἀρπασάντων αὐτήν, καὶ τέλος πληγείσῃ καιρῶς πίπτει, καὶ ὁ πατήρ του ὀρκίζεται ἐκδίκησιν. Τῶν περιστοιχοῦντων τὸ νεκρὸν σῶμα αἱ σκέψεις δὲν ἦσαν κοιναί, ἀλλὰ ἀρρενωπαὶ καὶ ὑψηλῶν αἰσθημάτων. Τὸ ὡραῖον τοῦτο ποιημάτιον μετὰ τινῶν ἐπιδιορθώσεων ἀνετυπώθη ἐν Ἀθήναις τῷ 1863. Τῷ δὲ 1881 ἐγένετο ἐν Ζακύνθῳ νέα ἔκδοσις ὑπὸ τοῦ βιβλιοπώλου Θ. Π. Πισμίσση. Ὁ Τρικούπης ἐπιτυχῶς παρέφρασε ποιημάτιον τοῦ Τυρταίου, ὡς μετέφρασε καὶ τὸ ποιημάτιον τοῦ Βύρωνος *This time this heart κλ.*

Ἡ τελευταία τοῦ Τρικούπη ποίησις εἶνε ἡ ἐξῆς, ἣν ἔγραψε τῇ 1 Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 1871, χάριν τῆς κυρίας Ἑλένης Ν. Μυροκορδάτου:

Τὸ πηδάλιον ἐρέμων οἱ ἀρχαῖοι στὸν καπνὸν
Ὅταν ἐπιπτον τὰ φύλλα κ' ἤρχιζε θερὸς χειμὼν,

Καὶ ἀτάραχοι τὸ κύμα ἐβλεπον ἀπὸ τὴν γῆν
Ν' ἀγριεύη καὶ ν' ἀφρίζῃ στῶν ἀνέμων τὴν πνοήν.
Κ' ἐγὼ τώρα ὑπεργηράσας τῶν θορύβων ζῶ μακρὰν
Καὶ τὸν παραχῶδη κόσμον ὡς ἀπλὴν βλέπω σκιάν.
Ἔπαυσα περὶ νὰ γράφω, ἔπαυσα νὰ στιχουργῶ,
Καὶ κινῶ τὸν κάλαμόν μου μόνον ὅπως σ' εὐχισθῶ.

Τὸ ἀριστούργημα τοῦ Τρικούπη εἶνε ἡ «Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως», ἣν ἐδημοσίευσεν εἰς Λονδίνον εἰς τέσσαρας τόμους, πρῶτον τῷ 1853, καὶ, τῷ 1864, δευτέρην ἔκδοσιν. Ἡ Ἱστορία αὕτη ἔχει τινὰς καλλοῦντας ὑπὸ φιλολογικὴν ἐξεταζομένη ἐποψίν. Περιλαμβάνει εἰσέτι πλείστας ὄσας ἀληθείας, ἀλλ' ἐνέχυρὸν διακρίνεται ἀνακριδίαι, μικραὶ παραμορφώσεις καὶ πολλαὶ ἀλλεΐψεις. Τὸ συγγράφειν σύγχρονον ἱστορίαν εἶνε δύσκολον πρῆγμα, ἰδίως ὅταν τὰ περισσότερα τῶν ἱστορουμένων προσώπων ζῶσι καὶ ὅταν καὶ αὐτοὶ ὁ γράφων ἔλαβε μέρος εἰς τὰ ἱστορουμένα. Αἱ συμπάθειαι καὶ αἱ ἀντιπάθειαι, αἰτίνας δυστυχῶς ἐνόησε ἐπιπολαζούσιν εἰς τὴν τοῦ ἱστορικοῦ ψυχῆν, εἶνε καὶ αὐταὶ αἰτίαι, αἰτίνας καλύουσιν αὐτὸν γὰρ εἶνε ἀμερόληπτος. Ὡς ὁ ἱερὸς Βερνάρδος πρὶν ἢ εἰσελθεῖν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἔλεγε—«προϊτίδες μείνατε ἐνταῦθα ἄχρις οὐ ἐπιστρέψω»—οὕτως ὤρειλος πᾶς εὐσυνήδεται ἱστορικὸς, πρὶν ἢ λάβῃ τὸν κάλαμον ἀνὰ χεῖρας, ἵνα γράψῃ ἱστορίαν, νὰ εἴπῃ—«συμπάθειαι καὶ ἀντιπάθειαι μείνατε ἐδῶ ἄχρις οὐ ἐπιστρέψω (ὅρα ἡμέτερον ἄρθρον ἐν τῇ «Εὐθύνη» Κερκύρας, 4 Ἰανουαρίου 1878). Ἡ ἱστορία, καίτοι ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς, εἶνε ἡ θετικωτέρα τῶν ἐπιστημῶν, ὡς ἐκθέτουσα ὅτι πράγματι λαμβάνει χώραν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, οὐχ ἦττον ὅμως πολλάκις υποκύπτει εἰς τὰς ἐπιθυμίας τῶν συμφερόντων καὶ τῶν παθῶν τοῦ γράφοντος. Οὕτω καὶ αὐτὴν τὴν ἱστορίαν θέλουσι τινες ὄργανον εἰς τὰς ἀνάγκας!

Ἡ Ἱστορία τοῦ Τρικούπη, μεθ' ὅλων τῶν μικρῶν ἀμαρτημάτων, ἔχει, εἶνε μίαν τῶν καλλιτέρων, ἃ ἔχωμεν, καὶ εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο, ἂν ἐγένετο νέα ἔκδοσις μετὰ τῶν προειρηθέντων σημειώσεων ὑπὸ ἀμερολήπτου καὶ εἰδικοῦ ἱστοριοδίφου. Εἶπομεν ἀνωτέρω, ὅτι τὸ ἀριστούργημα τοῦ Τρικούπη εἶνε ἡ «Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως», εὐχόμεθα ὅμως, ἵνα, τὸ ἀληθὲς ἀριστούργημα αὐτοῦ, εἶνε ὁ Χ α ρ ῖ λ α ο ς.

Σ. ΔΕ ΒΙΑΖΗΣ

ΑΓΓΕΛΙΑΙ

ΚΛΕΙΩ. Σύγγραμμα περιοδικὸν μετὰ εἰκόνων, ἐκδιδόμενον δις τοῦ μηνὸς ἐν Ἀσιῳά. Ἔτος Γ'. 15 Φεβρ. 1887 Ἀρ. 4. Τοῦ καλλιτεχνικωτάτου

καὶ πολυτίμου τούτου φύλλου τὴν ἀπόκτησιν θερμῶς συνιστῶμεν τοῖς κ. κ. συνδρομηταῖς ἡμῶν. Ἐξάμηνος συνδρομὴ προπληρωτέα, πάνταχού φρ. χρυσᾶ 40.

Ἐν πολυτελεστάτῃ ἔντῳς ἐκδόσει ἐδημοσιεύθη ἐσχάτως τὸ ἐπὶ τῇ ἐνγλι-
κίῳσει τοῦ Δικθόχου Κωνσταντίνου ποίημα τοῦ ἐν Βενετία διαπρεποῦς λο-
γίου καὶ συνεργάτου ἡμῶν κ. Κ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΗ, παραπλεύρως δὲ τούτου
ἀμιλλᾶται πρὸς τὸ πρωτότυπον ἀρίστη μετὰφρασις ποιηθεῖσα παρὰ τοῦ
ἠγνωστοῦ Ἰταλοῦ ποιητοῦ τῶν «Cera e Pietra» κ.οι C. A. LEVI.

Ἄτερος συνεργάτης ἡμῶν, ὁ ἐν Κερκύρα κ. F. DI MENTO ἐδημοσί-
ευσε κατ' αὐτὰς θερμότητον δεκατετράστιχον: «Ai Prodi Italiani che
nelle gole di Dogali contro orde selvagge eroicamente pu-
gnando soppraffatti ma non vinti il glorioso fatto delle
Termopili rinnoveranno.»

NEANIKΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ ὑπὸ Γ. ΒΟΝΤΖΑΛΙΑΟΥ Ἐν Σμύρνῃ. Τόμος Β'—
Πατριωτικαὶ ἐμπνεύσεις—Νεκράνεμα—Ἐρωτικαὶ σελίδες—Λευκώματα. Το-
μίδιον καλλιτυπέστατον ἐκ σελίδων 128. Τιμᾶται 1)2 Μετζιτίου.

ΟΝΕΙΡΟΚΡΙΤΗΣ Κωμῳδία διδασκτικωτάτη καὶ ἀστειοτάτη ἐκ τοῦ Γαλ-
λικοῦ ὑπὸ Γ. Δ. ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ. Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, τύποις Ὀμονοίας
1887. Τιμᾶται φρ. 1.

BIRGINIAS II. ΕΥΑΓΓΕΛΙΑΔΟΥ. ΠΡΩΤΟΙ ΣΤΙΧΟΙ Τομίδιον περιχλ-
λέστατον, ἐγκλειτον ὅλην τὴν νεότητα καὶ τὸ αἰσθημα, ὅλην τὴν
μάγον ἀνοιξεν 19ετοῦς περιπαθεσιᾶτης περθείνου, τί πλέον;—ποι-
ητορίας Ἑλληνίδος! Τιμ. φρ. 3.

ΕΝ Τῷ ΓΡΑΦΕΙῷ ΗΜῶΝ ΠΩΛΟῦΝΤΑΙ

ΑΝΔΡΕΑ ΛΑΣΚΑΡΑΤΟΥ «ΙΔΟΥ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ» ἤτοι 126
διδασκτικώτατοι ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ τοῦ πρακτικοῦ βίου
δρ. 5. — ΖΑΚ. ΑΝΘΩΝΟΣ Β' καὶ Γ'. ἔτος μετὰ τῆς α. ἡμῶν
τοῦ Δ'. δρ. 12. — I. Γ. ΤΣΑΚΑΣΙΑΝΟΥ ΟΙ «Σπουργίτες» τοῦ
1884, 1885, 1886, 1887, μετ' ἄλλων στιχοιργημάτων του λεπ. 50.

ΠΟΙΗΤΙΚΟΣ ΑΝΘΩΝ. Τῶν ἐλλειπόντων φυλλαδίων τοῦ α. τόμου
ἤρξατο ἡδὴ ἡ ἀνατύπωσις, ὅθεν εἰδοποιούμεν τοὺς ἐπιθυμοῦντας τὴν
ἐπόκτησιν δλοκλήρου τῆς σειρᾶς, ὅπως ἐκαστος προαποστείλῃ ἡμῖν
τὴν ἐτησίαν αὐτοῦ συνδρομὴν. Ἐκ δὲ τῶν βουλομένων νὰ ἐγγραφῶ-
σι συνδρομηταὶ ἀπὸ τοῦ Α'. φυλλ. τῆς Β'. ἐξαμήνου, οἱ μὲν τοῦ
ἔσωτερικοῦ προπληρώνουσι δρ. 4. 50. οἱ δὲ τοῦ Ἐξωτερικοῦ φρ. χρ. 5.